

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

การสอบสวนนอกราชอาณาจักร กรณีศึกษาตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

Extraterritorial Inquiry: Case Study on the Special Case Investigation Act, B.E. 2547

ปราโมทย์ ปูนปาน (Pramot Punpan)¹ วรรณวิภา เมืองถ้ำ (Wanwipa Muangtham)²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (2) ศึกษา วิเคราะห์อำนาจการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและอำนาจการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (3) วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ สอบสวน ความผิดนอกราชอาณาจักร คดีพิเศษ

Abstract

This independent study aims to (1) study the concepts and theories related to the investigation of cases outside the Kingdom of inquiry officials under the Criminal Procedure Code and the investigation of offenses outside the Kingdom of the special case inquiry officials for the offenses under the Special Investigation Act, B.E. 2547; (2) to study and analyze the authority to investigate offenses outside the Kingdom of the inquiry officials under the Criminal Procedure Code and the authority to investigate offenses outside the Kingdom of the special case inquiry officials for offenses under the Special Investigation Act, B.E. 2547; (3) to analyze and provide recommendations for the amendment of the laws in relation to the investigations of offenses outside the Kingdom under the Special Investigation Act, B.E. 2547 to be appropriate and efficient.

Keywords: Investigation, Offences outside the Kingdom, Special cases

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pramoth_rama24@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

สืบเนื่องจากการพัฒนาทางด้านสังคมและด้านเทคโนโลยีได้ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ การค้า การเงิน เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนพฤติการณ์การกระทำความผิดของเหล่าอาชญากรได้พัฒนาจากการใช้ ความรุนแรง (อาชญากรคอปกสีน้ำเงิน หรือที่เรียกว่า Blue Collar Crime มาเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทางด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ (อาชญากรคอปขาว หรือที่เรียกว่า White Collar Crime) การใช้เทคโนโลยีคุณภาพสูงและช่องว่างของกฎหมายปิดบังซ่อนเร้นความผิดของตน อาศัยการมีอิทธิพลและกระทำการในรูปแบบของเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมโยงใยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ยากต่อการสืบสวนสอบสวน ดำเนินคดี และหากพิจารณาถึงรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม อาจแยกประเภทอาชญากรรมเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ อาชญากรรมปกติ โดยอาชญากรรมประเภทนี้ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบอาชญากรรมไม่มากนัก ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นสิ่งของ หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ ฉ้อโกง ริดเอาทรัพย์หรือกรรโชกทรัพย์ซึ่งเป็น อาชญากรรมที่เป็นคดีธรรมดา และอีกประเภท ได้แก่ อาชญากรรมพิเศษที่อาชญากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดและมีความสลับซับซ้อน ใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายในการกระทำความผิด เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือ อาชญากรรมทางธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อย ประโยชน์ส่วนรวมของ ประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมไปถึงอาชญากรรมที่เป็นองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติด้วย

ดังนั้น รัฐจึงเห็นควรที่จะจัดตั้งองค์กรหนึ่งขึ้นเพื่อที่จะจัดการกับอาชญากรประเภทนี้ จึงได้จัดตั้งกรมสอบสวนคดี พิเศษขึ้นเพื่อสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีกับอาชญากรประเภทนี้ โดยอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ก่อตั้งเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Department of Special Investigation” มีชื่อย่อว่า DSI ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ หลากหลายอาชีพ ทำให้มีความรู้เท่าทันกับผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะพัฒนารูปแบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้สำนวนการ สอบสวนที่มีคุณภาพโดยทำการสืบสวนสอบสวนคดีในรูปของคณะพนักงานสอบสวน โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นองค์กร หนึ่งซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิรูประบบราชการในด้านการอำนวยความยุติธรรมอันถือเป็นองค์กรยุติธรรมทางเลือก ทำให้ประชาชนและประเทศชาติได้รับความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุด พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ถือเป็นหัวใจหลักในการให้อำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษทำการสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นคดีที่มีลักษณะยุ่งยาก สลับซับซ้อน หรือมีผลกระทบที่รุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมโดยรวมของประเทศอันมีลักษณะแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ที่อยู่ในความรับผิดชอบและอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจหรือฝ่ายปกครอง โดยเจตนารมณ์ในการ กำหนดให้มีการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเพื่อโดยให้กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการ ดำเนินการเพื่อแก้ไขความบกพร่องในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการสืบสวนสอบสวนคดี อาชญากรรมในปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหาความบกพร่องของพยานหลักฐานในคดีบางประเภทได้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากปัญหา อุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ ในส่วนของบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนตามกฎหมาย การกำหนดตำแหน่งพนักงาน สอบสวนต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจและผู้มีวุฒิการศึกษาสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์เท่านั้น ดังนั้น ทำให้ขาดผู้ที่มีความรู้ทักษะ ความชำนาญ เฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐศาสตร์การเงิน การธนาคาร การบัญชี คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และในปัจจุบันโลกได้ก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เปิดโอกาสให้เกิดการกระทำความผิดระหว่างประเทศมากขึ้นประกอบกับการกระทำความผิดที่มี ความเชื่อมโยงระหว่างประเทศส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีความสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการสืบสวน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

สอบสวนและต้องมีตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ในเรื่องขอบเขตอำนาจไว้อย่างชัดเจน การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ให้อำนาจอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในคดีความผิดนอกราชอาณาจักรนั้น มิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้หมายความร่วมมือถึงคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรด้วยหรือไม่หรือหมายความว่าเฉพาะคดีอาญาทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับมีหน่วยงานที่มีอำนาจในการสอบสวนคดีได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นนอกจากพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้กฎหมายที่ใช้อยู่อาจไม่เพียงพอและไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างทันทั่วทั้งที่มีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดประเด็นปัญหาว่า เมื่อมีกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวนคดีอาญาที่เป็นคดีพิเศษได้โดยเฉพาะแล้วจะต้องปฏิบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพราะไม่เคยมีกฎหมายหรือข้อบังคับใดที่กำหนดวิธีการสอบสวนหรือกำหนดรูปแบบการรับผิดชอบในการสอบสวนคดีพิเศษ

การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 แม้มิได้มีบทมาตราดำเนินการโดยชัดแจ้งว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีเขตอำนาจสอบสวนในเขตท้องที่ใดก็ตาม แต่เมื่อมาตรา 21 บัญญัติกำหนดคดีพิเศษไว้โดยเฉพาะแล้วก็ย่อมหมายความว่า คดีอาญาเรื่องใดก็ตามที่เข้าลักษณะเป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 แล้ว ไม่ว่าคดีพิเศษนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใดภายในราชอาณาจักรไทย หรือเป็นความผิดที่เป็นคดีพิเศษได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษย่อมมีอำนาจสอบสวนได้ทั้งสิ้น และเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสรุปสำนวนทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการพร้อมสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 140 และมาตรา 141 ด้วย หากใช้คดีอาญาธรรมดาที่อยู่ในบังคับแห่งเขตอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20 ไม่ แต่สำหรับปัญหาเรื่องเขตอำนาจชำระคดีของศาลนั้น ย่อมเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 และมาตรา 24 เหมือนคดีอาญาธรรมดาทั่วไป สำหรับคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติหรือองค์การอาชญากรรม ก็เป็นนัยยะอยู่ว่าการสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสอบสวนคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรโดยไม่จำเป็นต้องตีความตามมาตรา 21 (1) (ค) หรือไม่ กล่าวคือ องค์การอาชญากรรมข้ามชาติองค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ต้องมีลักษณะอาชญากรรมที่มีการลงมือกระทำความผิด ความผิดเกิด และ/หรือมีผลของการกระทำความผิดทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับมากกว่าหนึ่งประเทศ จากคำจำกัดความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใด หรือทุกขั้นตอนในดินแดนมากกว่าหนึ่งประเทศก็สามารถเรียกได้ว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติได้แล้ว ดังนั้น อาชญากรรมดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นปัญหาระดับโลก ส่งผลให้แต่ละประเทศและองค์กรระหว่างประเทศตื่นตัวและมีการร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และทำการเปรียบเทียบการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาการดำเนินการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และหาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง การสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ หรือบุคลากรอื่นที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักร
2. เพื่อศึกษาถึงการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและอำนาจการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
3. เพื่อศึกษาการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง การสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research)) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลจากฐานข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและองค์ความรู้ที่เป็นระบบ โดยจะศึกษาและวิเคราะห์ถึงการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ โดยพิจารณาเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และข้อมูลจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ กำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ปัจจุบันผู้มีอำนาจสอบสวนคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ได้แก่ อัยการสูงสุดหรือผู้รักษการแทนและพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษการแทน พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวจึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ในกรณีที่พนักงานอัยการทำหน้าที่สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานเท่านั้น แต่พนักงานอัยการจะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นสรุปสำนวนตามที่พนักงานอัยการมีความเห็นหรือมีความต้องการไม่ได้ ดังนั้น จึงอาจแยกพิจารณาอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในฐานะพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการสอบสวนคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรได้

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ พบว่า

1. ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ คือ ตามที่ได้มีการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมโดยจัดให้มีกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาบางประเภทที่กำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษและโดยที่คดีดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ และวิธีการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษขึ้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษข้างต้นแล้ว ไม่ว่าความผิดทางอาญาอันเป็นคดีพิเศษจะเกิดขึ้นในหรือนอกราชอาณาจักร หากเป็นคดีพิเศษก็สมควรอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทั้งสิ้น เนื่องจากหากพิจารณาถึงลักษณะของคดีพิเศษแล้ว ความเป็นคดีพิเศษนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดที่ได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ประกอบกับประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และต้องมีลักษณะที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ก) – (จ) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 แล้ว ก็จะตกอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทั้งสิ้น โดยมีต้องคำนึงว่าการกระทำความผิดในกรณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ใด ซึ่งจะเห็นได้ว่า อำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีที่เป็นคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจโดยไม่ได้ยึดติดหรือยึดโยงกับพื้นที่เกิดเหตุ ดังเช่นกรณีอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงเห็นว่า แม้ว่าการกระทำความผิดได้กระทำนอกราชอาณาจักรเมื่อกรณีดังกล่าวได้รับการพิจารณาเป็นคดีพิเศษในช่องทางใดช่องทางหนึ่งแล้ว การกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษดังกล่าวจึงสมควรอยู่ในอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

2. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญญัติให้คดีพิเศษที่อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา 21 (1) (ค) และ (ง) กล่าวคือ คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือองค์กรอาชญากรรม ก็เป็นความหมายโดยนัยอยู่แล้วว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสอบสวนคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรด้วย โดยไม่จำเป็นต้องมีการตีความแต่อย่างใด กล่าวคือ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าต้องเป็นลักษณะของอาชญากรรมที่มีการลงมือกระทำความผิด ความผิดเกิด และหรือมีผลของการกระทำความผิดทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับมากกว่าหนึ่งประเทศ ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใด เช่น ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนลงมือ หรือการกระทำความผิดสำเร็จ โดยมีการกระทำในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในดินแดนมากกว่า 1 ประเทศ ก็สามารถเรียกได้ว่าเป็น “อาชญากรรมข้ามชาติ” ได้แล้ว เนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติไม่ใช่เป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นปัญหาระดับชาติหรือระดับโลก ส่งผลให้แต่ละประเทศและองค์กรระหว่างประเทศมีการร่วมมือที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

3. อำนาจในการสอบสวนคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรระหว่างประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย ได้มีการจำแนกระหว่างการสอบสวนคดีอาชญากรรมดาทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับคดีการกระทำความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษ โดยในแต่ละประเทศได้จัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นมาแยกจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนปกติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อดำเนินการสอบสวนคดีพิเศษที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ หรือคดีความผิดอาญาที่มีผลกระทบรุนแรงต่อสภาพความสงบเรียบร้อยของสังคม และความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจของประเทศ หรือคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือมีผู้มีอิทธิพลเป็นผู้กระทำความผิดอยู่เบื้องหลัง ซึ่งพนักงานสอบสวนธรรมดาไม่อาจจะทำได้เนื่องจากขาดความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ประกอบกับคดีพิเศษส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีความสำคัญระดับชาติ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

หรือมีการก่ออาชญากรรมเชื่อมโยงกันในหลายประเทศ อีกทั้ง การกระทำความผิดมักมีผู้มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้กระทำความผิดในอาชญากรรมเหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในแขนงวิชาที่ใช้ประกอบอาชญากรรมนั้นค่อนข้างสูง รัฐจึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการกระทำความผิดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ จึงได้ให้หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวนคดีที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้มีการร่วมมือและบูรณาการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่อาจก่อความเสียหายที่รุนแรงให้สัมฤทธิ์ผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 21 ได้กำหนดถึงลักษณะของความเป็นคดีพิเศษที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษได้ โดยหากเมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะของคดีพิเศษประกอบกับอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในกรณีการสอบสวนในราชอาณาจักรจะเห็นได้ว่า เมื่อเป็นคดีพิเศษแล้วไม่ว่าจะทางช่องทางใดก็ตาม ให้ถือว่าคดีนั้นอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วโดยไม่ต้องพิจารณาถึงพื้นที่หรือท้องที่ที่การกระทำความผิดนั้นได้กระทำการ ซึ่งเรียกว่า เป็นคดีพิเศษโดยลักษณะคดี ประกอบกับเขตอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษและความเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ก็ไม่ได้เชื่อมโยงหรือขึ้นอยู่กับพื้นที่ในการกระทำความผิดดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 และมาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ให้อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในคดีความผิดที่เป็นคดีพิเศษที่ได้กระทำการทั่วราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 21 ไม่ได้กำหนดว่าผู้ใดหรือหน่วยงานใดมีอำนาจสอบสวนการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษที่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่ออำนาจการสอบสวนคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่ได้ผูกพันหรือเชื่อมโยงหรือยึดโยงกับพื้นที่ที่เกิดเหตุแล้ว ในกรณีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรที่เป็นคดีพิเศษ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงสมควรเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรนั้นด้วย เพราะเมื่อจัดเป็นคดีพิเศษแล้วก็ไม่น่าจะใช้บทบัญญัติมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งใช้บังคับแก่คดีอาญาทั่วไปเท่านั้นมาบังคับใช้ เพราะเมื่อเป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยกระทำนอกราชอาณาจักรไทยย่อมไม่อยู่ในเขตอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่จะมีอำนาจสอบสวนได้ตามมาตรา 18 และมาตรา 19 ความในมาตรา 20 จึงบัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทนเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ แต่เมื่อพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้มีอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษแต่เพียงผู้เดียวแล้วไม่ว่าความผิดอาญาจะเกิดขึ้น ณ ที่ใด ซึ่งรวมถึงแม้จะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรก็ตาม ก็ถือว่าเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทั้งสิ้น

ยังมีข้อสังเกตอีกว่า ในการมอบหมายอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเกิดนอกราชอาณาจักรของอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทน ตามมาตรา 20 แห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทนสามารถมอบหมายให้อัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ ซึ่งหากเป็นคดีอาญาทั่วไปที่เกิดนอกราชอาณาจักรการที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจสอบสวนก็เป็นเรื่องโดยปกติทั่วไป แต่หากคดีนั้นเป็นคดีพิเศษที่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษที่มีความสลับซับซ้อนต้องใช้เทคนิคความรู้แขนงต่างๆ ในการสืบสวนสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษนั้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

2. อำนาจการสอบสวนคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศยังมีความแตกต่างกัน
ดังนี้

1) เรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษ

สำนักงานสอบสวนกลางสหรัฐ หรือ FBI เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางและมีขอบเขตอำนาจที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของรัฐบาลกลางเท่านั้น ไม่รวมถึงกฎหมายเฉพาะของแต่ละมลรัฐ และถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการกับคดีอาญาทั่วไปที่เกิดขึ้นต่อเนื่องหลายพื้นที่หรือในหลายมลรัฐ โดยหากให้เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ของแต่ละมลรัฐดำเนินการสืบสวนสอบสวนเองจะเกิดปัญหาซับซ้อนและเกิดปัญหาข้อขัดแย้งในเขตอำนาจการสอบสวนได้

ในขณะที่หน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของญี่ปุ่น หรือ SID เป็นองค์กรพิเศษที่สร้างขึ้นมาโดยอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานอัยการและขึ้นตรงต่อสำนักงานอัยการสูงสุด เน้นการสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือคดีที่มีอาชญากรรมหรือผู้ที่กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ค่อนข้างสูง โดยได้อาศัยโอกาสที่ตนเป็นผู้มีความรู้หรือโอกาสในวิชาชีพของตนนั้นในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของญี่ปุ่นมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น คดีรับสินบน คดีเกี่ยวกับภาษีอากร คดีปั่นหุ้น เป็นต้น โดยหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษญี่ปุ่นมีการคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวโดยเฉพาะ

ในส่วนของการสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI เป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมีลักษณะพิเศษ จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ หรือเป็นคดีที่อาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือเศรษฐกิจ หรือการคลังของประเทศ คดีอาชญากรรมข้ามชาติ หรือการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีที่มีผู้ทรงอิทธิพลเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือคดีอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ต้องสงสัย

ดังนั้น หน่วยงานสอบสวนของญี่ปุ่น หรือ SID สำนักงานสอบสวนกลางของสหรัฐอเมริกา หรือ FBI และกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI จึงมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการที่ปราบปรามการกระทำความผิดต่อกฎหมายของรัฐบาลกลางและมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อรัฐบาลกลาง ส่วนหน่วยงานสอบสวนคดีพิเศษของญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์ตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานสำหรับงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ และในส่วนของการสอบสวนคดีพิเศษของไทยนั้นจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินคดีอาญาที่มีความรุนแรง ยุ่งยาก มีการนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการกระทำความผิดประกอบกับเป็นคดีความผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือคดีที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม หรืออาชญากรรมที่มีผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง

2) การมีส่วนร่วมของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีพิเศษ เรื่องประสบการณ์การสืบสวนสอบสวนของพนักงานอัยการ กล่าวคือ อัยการญี่ปุ่นมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอบสวนคดี เนื่องจากระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่นนั้นได้ให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถดำเนินการสอบสวนคดีได้ด้วยตนเองมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้พนักงานอัยการประเทศญี่ปุ่นสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีจากฐานผู้รู้มาอย่างยาวนาน จนกระทั่งสามารถสร้างความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากประชาชนชาวญี่ปุ่นได้เช่นเดียวกันกับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

ประสบการณ์ในการสืบสวนสอบสวนคดีของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา หรือ FBI ก็เป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนชาวอเมริกาและเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับไปทั่วโลกเช่นเดียวกัน จนถึงกระทั่งประเทศไทยได้นำเอาแบบอย่างการสืบสวนสอบสวนของสำนักงานการสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกามาเป็นต้นแบบในการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ DSI ทั้งในด้านเทคนิคการสืบสวนสอบสวนและในด้านเทคโนโลยี หรือความชำนาญเฉพาะด้านการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรม ทั้งนี้ อาจจะเนื่องด้วยประชาชนของประเทศสหรัฐอเมริกาและประชาชนของประเทศญี่ปุ่นโดยปกตินิสัยแล้วจะมีความเคารพยำเกรงต่อกฎหมายและมักปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากกฎหมายทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นมีบทบัญญัติเรื่องโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง อีกทั้งกระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีความเคร่งครัดจริงจัง ตลอดจนกระบวนการบังคับโทษหลักศาลมีคำพิพากษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระบบกฎหมายของทั้ง 2 ประเทศดังกล่าวเป็นระบบกฎหมายที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ว่าจะในด้านปกติหรือกฎหมายอาญาก็ล้วนแล้วแต่ประสบผลสำเร็จ

ในขณะที่ประเทศไทยโดยหลักแล้วพนักงานอัยการไม่ได้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีพิเศษ แต่เป็นการว่าความคดีในชั้นศาลเป็นงานหลัก การให้อำนาจในการสอบสวนของพนักงานอัยการเป็นเพียงข้อยกเว้นในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดจนอาจเข้าข่ายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ที่ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นผู้มีอำนาจสอบสวน หรือตามกฎหมายการสอบสวนคดีพิเศษของไทย คือตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้คดีพิเศษคดีใดจำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถให้พนักงานอัยการดำเนินการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือคดีความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ค) (ง) ก็นำให้พนักงานอัยการเข้าร่วมดำเนินการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในทุกคดี นอกจากนั้นอาจมีคดีที่มีความสำคัญระดับประเทศมีความเสียหายมากและผู้ได้รับผลกระทบมากพนักงานอัยการอาจเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานตำรวจได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วพนักงานอัยการอาจจะมิได้ลงมาทำการสอบสวนด้วยตนเอง หากยังคงมอบหมายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ทำการสอบสวนอยู่นั่นเอง หรือในกรณีที่พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนแต่ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการสอบสวนตลอดจนการแสวงหาพยานหลักฐานรวมถึงวิธีการที่จะแสวงหาหรือให้ได้พยานหลักฐานดังกล่าวมาก็ยังเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นหลัก ซึ่งแม้ว่าจะมีการจัดตั้งสำนักงานการสอบสวนขึ้นในสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วก็ตาม แต่การดำเนินการสอบสวนของพนักงานอัยการก็ยังถือเป็นหน้าที่ในลำดับรองของพนักงานอัยการตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ในบางกรณีพนักงานอัยการจะติดภารกิจในการว่าความหรือภารกิจอื่นจนไม่สามารถร่วมการสอบสวนได้ หรือพนักงานอัยการอาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปเองแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งจะขัดต่อวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเหตุดังกล่าวยังส่งผลทำให้การแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ขาดความต่อเนื่อง ลำช้า และไม่ทันการณ์ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อภาพรวมในการดำเนินคดีอีกด้วย

นอกจากนี้ คดีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดจนอาจเข้าข่ายเป็นคดีพิเศษส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมข้ามชาติ หรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งผู้กระทำความผิดมักจะทำกันเป็นขบวนการและมีความรู้ความสามารถของผู้กระทำความผิดที่สูงประกอบกับมีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการกระทำความผิด แต่พนักงานอัยการที่จะมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ และหน่วยงานที่รองรับเพื่อสนับสนุนการสอบสวนในด้านเทคนิคต่างๆ ยังคงต้องพึ่งหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดความล่าช้าและไม่ใช่งานโดยตรงที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การสอบสวนของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 เป็นเหตุให้การทำคดีต้องล่าช้าตามไปด้วยหรืออาจส่งผลให้พยานหลักฐานในการต่อสู้คดีในชั้นศาลไม่เพียงพอหากต้องเร่งทำการสอบสวนให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

3) เรื่องความร่วมมือหรือการบูรณาการในการสอบสวน กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่น ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนจะมีการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เป็นอย่างดี ถึงแม้จะเป็นการทำงานในองค์กรต่างองค์กรกันก็ตามแต่ก็เพื่อผลสำเร็จของการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากในคดีสำคัญของประเทศหรือคดีที่เป็นคดีพิเศษ พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นนั้นสามารถทำการสอบสวนได้เอง และมีอำนาจในการสอบสวนอย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่เพียงช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานของพนักงานอัยการหรือทำตามคำสั่งของพนักงานอัยการเท่านั้น และเนื่องจากการไม่แบ่งแยกระบบการดำเนินคดีอาญาออกจากกันเด็ดขาด ทำให้พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นมีศักยภาพที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีความสำคัญลับซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษไม่ได้ยิ่งหย่อนกว่าเจ้าพนักงานตำรวจ ทั้งยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนโดยประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยให้อำนาจพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีความได้เองและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแทบทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสอบสวนจับกุม ฟ้องร้อง หรือแม้กระทั่งเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วยังมีอำนาจขอภัยโทษได้ ซึ่งโดยปกติอำนาจการสอบสวนเป็นของตำรวจท้องที่หรือสำนักงานสอบสวนกลาง หรือ FBI แต่พนักงานอัยการสามารถเข้าควบคุมการสอบสวนได้เมื่อคดีเกิดขึ้น พนักงานอัยการจะมีอำนาจควบคุมตั้งแต่นั้น โดยพนักงานอัยการของประเทศไทยมีอำนาจเริ่มคดีเองโดยไม่ต้องผ่านการสอบสวนของตำรวจ อีกทั้งอำนาจของอัยการที่สั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลนั้นเป็นอำนาจเด็ดขาดมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี ดังนั้น การสอบสวนของสำนักงานสอบสวนกลาง หรือ FBI จึงอยู่ในรูปแบบของการสอบสวนร่วมกันกับพนักงานอัยการเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปใช้ในการไต่สวนในคณะลูกขุนใหญ่หรือในศาล ซึ่งพนักงานอัยการจะนำหลักฐานให้ศาลไต่สวนมูลฟ้อง

ในขณะที่ประเทศไทยจากการที่ระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยได้แยกการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีแยกต่างหากออกจากกันและกฎหมายยังได้ให้อำนาจแก่ 2 องค์กร คือ สำนักงานอัยการสูงสุดและพนักงานสอบสวนไว้ในลำดับศักดิ์ที่เท่าเทียมกัน แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติถึงขอบเขตในการใช้อำนาจการสอบสวนในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไว้ให้ชัดเจนส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกันในการบังคับใช้อำนาจ และเมื่อพิจารณาในประเด็นเรื่องการประสานความร่วมมือหรือการบูรณาการในการสอบสวนในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรระหว่างหน่วยงานในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นสำนักงานอัยการสูงสุดกับกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือพนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ตาม จะเห็นได้ว่า การประสานความร่วมมือหรือการบูรณาการในการสอบสวนระหว่างหน่วยงานยังขาดความร่วมมือการทำงานยังคงเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำขาดการประสานงานกัน เช่น การสอบสวนคดีพิเศษหรือการตรวจสอบพยานหลักฐาน ในบางกรณีที่พนักงานสอบสวนต้องรอความเห็นจากพนักงานอัยการ หรือบางกรณีที่พนักงานอัยการไม่สามารถเข้าร่วมดำเนินการต่างๆ ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ เนื่องจากติดภารกิจว่าความในศาลซึ่งเป็นภารกิจหลักของพนักงานอัยการ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากการสอบสวนคดีพิเศษของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เอง หากต้องให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องรอให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายอำนาจในการสอบสวนคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรก่อนพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงจะทำการสอบสวนได้ และเมื่อเปรียบเทียบอำนาจในการสอบสวนนอกราชอาณาจักรของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

มาตรา 20 กับอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การสอบสวนตามมาตรา 21 (1) (ค) (ง) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 แม้จะต้องมีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนเช่นเดียวกับการสอบสวนนอกราชอาณาจักรในคดีอาญาธรรมดาตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยมีพนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนเท่านั้น ซึ่งพนักงานอัยการผู้สอบสวนร่วมนั้นจะให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำช่วยวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการดำเนินคดี แต่ไม่มีอำนาจในการทำความเห็นทางคดี โดยจากการเปรียบเทียบอำนาจการสอบสวนดังกล่าว อำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาที่เป็นคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจในการสอบสวนคดีพิเศษโดยไม่ได้ยึดติดหรือยึดโยงกับพื้นที่ที่เกิดเหตุดังเช่นการมีอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้วิจัยเห็นว่า การดังกล่าวเป็นการไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับสภาพความจริงของหน่วยงานในประเทศไทยและจะทำให้กระบวนการสอบสวนหรือการดำเนินการของคดีพิเศษเกิดความล่าช้า ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินการสืบสวนสอบสวนที่แม้ว่าจะล่าช้าไปเพียงบางช่วงเวลา ก็ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานหรือพยานที่รู้เห็นในการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งความล่าช้านี้เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่จะเป็นสิ่งที่ขัดขวางประสิทธิภาพของการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ

4) เรื่องความซ้ำซ้อนในอำนาจการสอบสวนคดีนอกราชอาณาจักร

ในการสอบสวนคดีพิเศษที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดตั้งสำนักงานการสอบสวนกลางแห่งอเมริกา หรือ FBI ซึ่งดำเนินการภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางโดยตรง ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกรูปแบบที่จะส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายมลรัฐหรืออาชญากรรมข้ามชาติด้วย เนื่องจากมีการกำหนดเขตอำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่สำนักงานการสอบสวนกลางอย่างชัดเจนแยกจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นนั้น หากเป็นคดีที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความมั่นคง สังคม เศรษฐกิจของประเทศ หรือคดีอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจก็จะจัดเป็นคดีพิเศษ โดยพนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นสามารถดำเนินการสอบสวนคดีเช่นนั้นได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีข้อโต้แย้งหรือข้อซ้ำซ้อนกันในเรื่องของอำนาจการสอบสวนคดีทั้งในและนอกราชอาณาจักรระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนของสำนักงานการสอบสวนคดีพิเศษญี่ปุ่น หรือ SID เนื่องจากสำนักงานการสอบสวนคดีพิเศษญี่ปุ่น เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในสำนักงานอัยการประเทศญี่ปุ่น และพนักงานสอบสวนเพียงทำหน้าที่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการเท่านั้น

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้อำนาจแก่องค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษของประเทศอย่างชัดเจน เหตุเพราะกระบวนการทางอาญาทั้งในประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมิได้แยกการฟ้องร้องและการสอบสวนออกจากกันเด็ดขาดดังเช่นในประเทศไทย จึงไม่เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการใช้อำนาจดังเช่นประเทศไทย กล่าวคือ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรมีปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษโดยการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรดังกล่าวนี้จะเป็นอำนาจของหน่วยงานใดระหว่างอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

ปัญหาประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 21 ได้กำหนดถึงลักษณะของความเป็นคดีพิเศษที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีอำนาจในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษได้ โดยหากเมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะของคดีพิเศษประกอบกับอำนาจการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนคดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

พิเศษในการพิจารณาสอบสวนในราชอาณาจักรจะเห็นได้ว่า เมื่อเป็นคดีพิเศษแล้วไม่ว่าจะทางช่องทางใดก็ตามให้ถือว่าคดีนั้นอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วโดยไม่ต้องพิจารณาถึงพื้นที่หรือท้องที่ที่การกระทำความผิดนั้นได้ทำลง ซึ่งเรียกว่าเป็นคดีพิเศษโดยลักษณะคดีประกอบกับเขตอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษและความเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ก็ไม่ได้เชื่อมโยงหรือขึ้นอยู่กับพื้นที่ในการกระทำความผิดดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 และมาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ประกอบกับความหมายของการกระทำความผิดตามกฎหมายไทยที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น น่าจะหมายความว่าเฉพาะคดีอาญาทั่วไป ที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรซึ่งอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นผู้มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเท่านั้น หากได้หมายความว่าคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรด้วยไม่ อีกทั้งในทางปฏิบัตินั้นแม้มาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนคดีนอกราชอาณาจักร แต่อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการก็ไม่ได้ลงมารับรู้ข้อเท็จจริงหรือลงมาสืบสวนด้วยตนเองโดยตรง หากแต่ยังคงมอบหมายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ทำการสอบสวนเป็นหลัก พนักงานสอบสวนคงเพียงรายงานรายละเอียดผลการดำเนินการสืบสวนสอบสวนให้พนักงานอัยการทราบเท่านั้น ซึ่งพฤติการณ์เช่นนี้ย่อมไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 อย่างแท้จริง

ในประเด็นดังกล่าวนี้ยังมีข้อสังเกตอีกว่า ในการมอบหมายอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษซึ่งเกิดนอกราชอาณาจักรของอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน ตามมาตรา 20 แห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนสามารถมอบหมายให้อัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ ซึ่งหากเป็นคดีอาญาทั่วไปที่เกิดนอกราชอาณาจักรการที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจสอบสวนก็เป็นเรื่องโดยปกติทั่วไป แต่หากคดีนั้นเป็นคดีพิเศษที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษที่มีความสลับซับซ้อนต้องใช้เทคนิคความรู้แขนงต่างๆ ในการสืบสวนสอบสวนอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาอำนาจสอบสวนคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรที่ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในกรณีคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 และในขณะเดียวกันก็เป็นคดีที่มีลักษณะความผิดเป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ประกอบประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 หรือเป็นคดีพิเศษที่คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) มีมติให้เป็นคดีพิเศษจะเป็นอำนาจของหน่วยงานใดและจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไปนั้น ก็ไม่มีกฎหมายระบุชี้ชัดอำนาจไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มิได้บัญญัติข้อยกเว้นตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้โดยชัดแจ้ง การจะตีความว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรด้วยเพราะเมื่อเป็นคดีพิเศษแล้วก็ไม่อาจจะใช้บทบัญญัติแห่งมาตรา 20 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งใช้บังคับแก่คดีอาญาทั่วไปเท่านั้น เพราะเมื่อเป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยกระทำลงนอกราชอาณาจักรย่อมไม่ตกอยู่ในเขตอำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่จะมีอำนาจสอบสวนได้ตามมาตรา 18 และมาตรา 19 ความในมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็จะเกิดข้อถกเถียงกันอย่างไม่จบสิ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

ดังนั้น เพื่อจัดความสับสนและความซ้ำซ้อนในการเรื่องอำนาจการสอบสวนคดีพิเศษที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร
จึงขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ดังนี้
(3) คดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยที่อัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงาน
สอบสวนคดีพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2564). *ประวัติกรมสอบสวนคดีพิเศษ*. 1 มิถุนายน 2564 . สืบค้นจาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/History-of-DSI>.
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2551). *พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.
- ชาญเชาว์ ไชยานุกิจ. (2541) โครงสร้างกระทรวงยุติธรรมและงานอัยการของญี่ปุ่น *วารสารบทบัญญัติ เนติบัณฑิตยสภา*, 54(2), 155.
- ธาริต เพ็งดิษฐ์. (2554). *พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 พร้อมคำอธิบายรายมาตรา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ.
- นทีธร มีชัย และไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล. (2557). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปณัฏ์พิสิษฐ์ วิศาลเสสธ. (2551). *บทบาทและอำนาจหน้าที่ของอัยการ และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล. (2549). *พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547: ศึกษากรณีมาตรการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ทรงอิทธิพล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ เกษมอมร และวีระพงษ์ บุญโณภาส. (2553). *มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล. (2549). *พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547: ศึกษากรณีมาตรการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ทรงอิทธิพล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิษฐ์ สกัญจนชัย. (2550). *การบูรณาการการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานะ เพาะช่วย. (2556). *ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงาน : กรณีศึกษาเปรียบเทียบระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกิพีเดีย. (2564). *สำนักงานสอบสวนกลาง*. 13 มิถุนายน 2564. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/สำนักงานสอบสวนกลาง>.
- ศุภกร ปุญญฤทธิ์. (2549). *การบังคับใช้กฎหมายของกรมสอบสวนคดีกับองค์กรอาชญากรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา แผนวิจิต. (2564). *กฎหมายกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมในประเทศและข้ามชาติที่สำคัญ*. 2 มิถุนายน 2564. สืบค้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

จาก <https://www.stou.ac.th/schoolsweb/law/UploadedFile/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%20%20.pdf>.

สุรพล ไตรเวทย์. (2547). *การสอบสวนคดีพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

หยุด แสงอุทัย. (2512) “ใครควรมีอำนาจสอบสวน”. *วารสารนิติศาสตร์*, 2(1), 20.

อิสริยา เลหาดีรานนท์. (2564). *เอฟบีไอ (FBI)*. 13 มิถุนายน 2564. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=เอฟบีไอ-fbi-๑๔-ตุลาคม-๒๕๕๑>.

